

Перспективи подальших досліджень

Застосування запропонованого підходу до оцінювання рівня зносу основних засобів та аналізування впливу окремих чинників на цей рівень може слугувати фундаментом удосконалення методичних підходів до обґрунтування доцільності оновлення основних засобів та вибору найкращої форми такого оновлення. З цією метою необхідно виконати додаткове дослідження закономірностей, що зумовлюють зміну техніко-економічних показників експлуатації основних фондів підприємства, протягом терміну їх функціонування.

1. Гохберг І.І., Щербань С.І. *Оцінка установок, машин та обладнання: Питання і відповіді, практикум оцінки: Навч. посібник.* – Львів: ЗУКЦ, 2007. – 184 с. 2. *Оценка рыночной стоимости недвижимости: Учебн. и практич. пособие.* – М.: Дело, 1998. – 384 с. 3. Круш П.В., Поліщук С.В. *Оцінка бізнесу: Навч. посібник.* – К.: ЦНЛ, 2004. – 264 с. 4. *Економічний вибір оптимальних технологій: мікро- та макроекономічні аспекти: Монографія / Ю. Стадницький, А. Загородній, О. Капітанець, О. Товкан.* – Львів: ЗУКЦ, 2006. – 320 с. 5. Скворцов І.Б. *Ефективність інвестиційного процесу: методологія, методи і практика: Монографія.* – Львів: Вид-во Нац. ун-ту „Львівська політехніка”, 2003. – 312 с. 6. *Економіка й організація інноваційної діяльності: Підручник / О.І. Волков, М.П. Денисенко, А.П. Гречан та ін.* – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 960 с.

УДК 658.26

Г.Р. Коpecь

Національний університет "Львівська політехніка"
кафедра менеджменту організацій

ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ У МУНІЦИПАЛЬНОМУ СЕКТОРІ МІСТ УКРАЇНИ

© Коpecь Г.Р., 2009

Розглянуто перспективи вирішення проблем енергоефективності в муніципальному секторі міст України, окремі напрямки інноваційних процесів у сфері енергоефективності, зокрема, розробку і удосконалення програмного забезпечення здійснення процесів енергоефективності у муніципальному менеджменті. Розглянуто етапи ефективного енергоменеджменту на муніципальному рівні в окремих містах України та перешкоди для здійснення цих процесів.

Ключові слова: енергоефективність, енергоменеджмент, ефективне використання енергоресурсів.

In the article prospects of the energy efficiency problems decision in municipal sector of Ukraine cities, separate direction of innovative processes in energy efficiency sphere, in particular, working out and energy efficiency processes realization software improvement in municipal management are considered. Stages of effective energy management at municipal level in separate cities of Ukraine and an obstacle for realization of these processes are considered.

Keywords: energy efficiency, energy management, effective using of energy resources.

Постановка проблеми

Диверсифікація використовуваних джерел енергії, розширення використання поновлюваних джерел енергії, здійснення енергоефективності у всіх сферах економіки забезпечить належний рівень конкурентоспроможності вітчизняної продукції (надання послуг), комфортних умов праці та

умов надання соціальних послуг населенню . Тому енергоефективність у муніципальному секторі міст України повинна ґрунтуватися на циклічному здійсненні енергоменеджменту за умови постійного обліку та аналізу спожитих енергоресурсів, енергоаудиту, здійсненні інновацій у сфері енергоефективності, впровадження енергозберігаючих технологій, розробці конкретних шляхів і напрямків ефективного споживання енергетичних ресурсів. Бажаним вирішенням проблем енергоефективності у муніципальному секторі є зниження витрат на утримання об'єктів комунальної власності міст України, ефективніше використання усіх видів енергії, розповсюдження позитивного досвіду енергоефективності окремих міст України на інші міста та розширення міжнародної співпраці в даній галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Впровадженням інноваційних заходів у сфері енергоефективності та практичним втіленням проектів активно займаються багато міжнародних та вітчизняних інституцій, які здійснюють фінансування, інформаційне ознайомлення, розробку практичних механізмів, пов'язаних з енергоефективністю.

Проблемами енергоефективності займаються вчені і практики: Е. Вексей, А. Гула, В. Колодзейчик, І. Петецький (Польща), М. Дідушкова, М. Вотапек, І. Земан, В. Сохор (Чехія), К. Тімпе, Г. Люкінг, Г. Меессен (Німеччина), Ш. Хенсен, В. Лью, Д. Мілс, М. Сласс (США), І. Андрійчук, В. Венгльовський, В. Волощук, С. Головка, Л. Гаманюк, М. Демченко, В. Задорський, С. Кирик, Г. Козоріз, Ю. Костін, В. Мамалига, В. Миколаєнко, Б. Морофіянець, В. Пархоменко, А. Рокочинський, М. Рубан, А. Романов, М. Стрелков, О. Стремоухова, Д. Федосенко, А. Чопик, В. Яцьків та інші.

Законодавчі та нормативні передумови розвитку енергоефективності в Україні, методологію прогнозування і обґрунтування рішень з підвищення енергоефективності в умовах перехідної економіки дослідили М.П. Ковалко, М.В. Рапцун, Г.Г. Панченко, прогнозування розвитку економіки України та її енергозабезпечення –В.І. Мельник, К.П. Чукаєв; потенціал і основні напрямки енергозбереження – А.І. Сімборський, Б.Д. Сизоненко, М.В. Гнідой, І.М. Карп; математичні моделі для прогнозування та аналізу економічного та енергетичного розвитку для загальноекономічних і галузевих розрахунків на промислових об'єктах, технологічні інформаційні засоби – М.М. Кулик, Б.А. Костюковський. Значний внесок у вирішення проблем енергоефективності та енергозбереження, проблем використання нетрадиційних джерел енергії та використання вторинної сировини здійснили вітчизняні вчені І. Андрійчук, С. Артюх, Л. Гаманюк, С. Головка, В. Горбов, М. Демченко, В. Задорський, С. Кирик, Г. Козоріз, Ю. Костін, В. Мамалига, В. Миколаєнко, Б. Морофіянець, В. Мітенков, М. Нечуйвітер, В. Пархоменко, М. Рубан, А. Романов, М. Стрелков, О. Стремоухова, Д. Федосенко, А. Чопик, І. Шелепов, В. Яцьків. Економічні аспекти енергозбереження розглянуто у працях Л. Третякової, О. Шандрівської, Є. Крикавського, Н. Косар, Я. Олійник. У вищенаведених працях недостатньо висвітлено останні вимоги до програмного забезпечення та управління персоналом, який займається енергоефективністю в муніципальній сфері міст України.

Постановка цілей

У цій статті обґрунтовується необхідність та етапи здійснення енергоефективності у муніципальній сфері міст України. Особливу актуальність має впровадження енергоефективності у бюджетних установах та комунальному господарстві міст України у зв'язку з особливостями їх фінансування, нестачею бюджетних коштів та необхідністю дотримання ними відповідних соціальних, економічних та екологічних умов надання послуг громадянам. Дослідження теоретичних основ та прикладних проблем енергоефективності зумовили постановку таких цілей статті: обґрунтування доцільності енергоефективності у муніципальній сфері через наявність економічного, соціального та екологічного ефектів; виявлення перешкод, які сповільнюють

впровадження традиційних та інноваційних енергозберігаючих заходів; узагальнення та впровадження доцільного існуючого зарубіжного досвіду муніципального енергоменеджменту та управління персоналом.

Виклад основного матеріалу

Ефективність економіки України та окремих її регіонів, комунального господарства, конкурентоспроможність підприємств та організацій на внутрішньому та зовнішньому ринках, рівень добробуту громадян значною мірою залежить від надійності, якості та вартості енергоносіїв, використання відновлюваних та нетрадиційних джерел енергії. Тим більше, що за ефективного використання енергетичних ресурсів виникає можливість зменшити залежність країни від імпорту енергоносіїв. Тому енергозбереження в умовах постійного зростання вартості енергоресурсів є одним із пріоритетних напрямків розвитку міст та регіонів України. Впровадження енергозберігаючих технологій та проектів у галузях господарювання та комунальному секторі має не менше значення, ніж збільшення та здешевлення видобутку вітчизняних енергоносіїв. Величезний потенціал енергозбереження України, зокрема в комунальному секторі, зумовлений швидкою окупністю і належною віддачею вкладених в енергозбереження невеликих за обсягом грошових коштів. Ці витрати є значно меншими порівняно із запропонованими витратами на нарощування обсягів виробництва енергоносіїв. За висновками спеціалістів, потенціал енергозбереження у 2030 році становитиме близько 60 % від необхідного енергоспоживання у суспільному виробництві та житлово-комунальній сфері.

Головні принципи політики щодо ефективного використання енергоресурсів визначено відповідною законодавчою базою: Енергетичною стратегією України до 2030 р.; Комплексною державною програмою енергозбереження України до 2010р.; Положенням про енергетичну експертизу та іншими законодавчими актами.

Об'єктивними передумовами ефективного використання енергоресурсів є такі:

- низький рівень розвитку країни, що зумовлює незначні витрати на покращання екології;
- присутні елементи екологічної, сировинної, енергетичної кризи в Україні; майже 10% території України охоплене екологічною кризою і значна частина загальної земельної площі наближається до такого стану (викиди промислових підприємств і автомобільного транспорту, низькотехнологічне устаткування ТЕС, зношення обладнання і муніципального фонду);
- постійне подорожчання всіх видів енергоресурсів;
- значне використання енергоресурсів через урбанізацію, підвищення рівня життя населення;
- низький рівень впровадження ресурсо- та енергоощадних, екологічно чистих технологій [1, 2];
- недостатнє використання вторинної сировини, відходів, нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії [1, с.54–55];
- слабе використання економічних аспектів енергозбереження; фінансові, соціальні, виробничі, адміністративні, юридичні та ринкові перешкоди у впровадженні цілісного економічного механізму енергозбереження [3].

До основних причин, які гальмують ефективне функціонування підприємств з надання житлово-комунальних послуг (ЖКП) потрібно зарахувати:

- низька ефективність використання енергоресурсів у муніципальній сфері; в Україні у галузі житлово-комунального господарства (ЖКГ) функціонує кілька тисяч підприємств і організацій, експлуатується майже чверть основних фондів держави;
- незадовільне фінансове становище підприємств, що надають житлово-комунальні послуги, зростаюча заборгованість підприємств, бюджетних установ та населення, недостатнє фінансування утримання, модернізації водопостачання та водовідведення, санітарної очистки та переробки сміття;

- постійне погіршення стану житлового фонду [4, с.369–370];
- повністю амортизовані основні фонди і обладнання теплоенергетики, водопостачання та водовідведення, систем сміттєпереробки, незадовільний стан мереж тепло- і водопостачання та водовідведення, значне зростання вартості цих послуг у разі низької якості та несвоєчасного отримання;
- невідповідність структур та систем управління підприємствами ЖКГ сучасним умовам розвитку цієї важливої галузі, під час інтегрування України у світову економіку;
- архаїчна система управління підприємствами муніципального господарства, орієнтована на дотаційні схеми фінансування, планово-витратні методи господарювання; відсутність самостійності та ініціативності у пошуку прогресивних методів господарювання;
- громіздкість управління муніципальними підприємствами не відповідає інтересам ринкової економіки, знижує оперативність прийняття управлінських рішень, згубно позначається на проявах самостійності й ініціативності суб'єктів господарювання, знижує рівень відповідальності за роботу муніципальних підприємств та їх результати.
- невідповідність доходів і витрат мешканців на утримання житлових будинків і прибудинкових територій;
- низький рівень оплати за надані комунальні послуги споживачами, який обумовлений, зокрема низькою платоспроможністю населення, а також незадовільною якістю самих послуг;
- слабкий кадровий потенціал житлово-комунальних служб через низький рівень оплати праці за порівняно високої трудомісткості роботи;
- обмежене використання нових управлінських систем і технологій у діяльності підприємств ЖКГ.

Визначаючи сутність та удосконалюючи якість і процеси надання ЖКП в умовах ринкової економіки, необхідно врахувати такі особливості:

- зміна територіальної сегментації, переважна кількість малих та середніх підприємств серед господарюючих суб'єктів, велика чутливість до ринкової інфраструктури, необхідність частішого застосування індивідуальних і нестандартних технологій, можливість отримання альтернативних послуг;
- на сучасному етапі розвитку економіки спостерігається неоднакова розвиненість ринкових відносин в окремих секторах ЖКГ;
- нечіткий та незрозумілий перехід від неринкового сектору до приватної підприємницької діяльності для надання ЖКП.

У містах України проводяться опитування, соціологічні дослідження щодо рівня надання ЖКП, можливості підвищення оплати населення за якісніші ЖКП, рівня задоволеності мешканців наданими послугами (Хмельницький, Київ, Луцьк). Вживають також спеціальні заходи з реструктуризації та реформування комунальних підприємств України (Коростень, Тернопіль, Мелітополь, Олександрія, Червоноград, Комсомольськ, Чернігів, Новоград-Волинський). В окремих містах України є досвід досягнення значного підвищення рівня оплати ЖКП: стимулювання відповідальних за надходження платежів від населення (Тернопіль); програма підвищення рівня оплати ЖКП (Калуш); реструктуризація заборгованості населення за ЖКП (Лисичанськ); заохочення споживачів до оплати спожитих послуг (Коростень).

Основні проблеми енергоефективності у муніципальному секторі:

- створення економічної зацікавленості об'єктів муніципального господарства у підвищенні ефективності використання енергоресурсів;
- удосконалення нормування питомих витрат енергоносіїв;
- розробка системи нових енергетичних стандартів;
- удосконалення системи державної експертизи з енергозбереження.
- запровадження обов'язкової статистичної звітності щодо рівня ефективності використання енергоресурсів.

– створення механізму державного контролю у сфері енергоефективності, без дублювання функцій органів державної та місцевої влади у цих сферах;

– встановлення юридичної відповідальності юридичних осіб, посадовців та громадян за неефективне використання паливно-енергетичних ресурсів.

Підвищення ефективності енергоспоживання здійснено на багатьох об'єктах муніципальної власності міст України, наприклад, м. Києва, Львова, Рівне тощо, чим доведено економічну доцільність впровадження інноваційних проектів у сфері енергоефективності, наявність соціального ефекту, що позитивно впливає на здоров'я та умови праці людей.

Несприятливі фактори, які перешкоджають впровадженню заходів у сфері енергоефективності на регіональному рівні:

– неузгодженість та нечіткість чинного законодавства щодо розподілу бюджетних ресурсів держави між бюджетами усіх рівнів, періодична зміна порядку зарахування до місцевих бюджетів частини загальнодержавних податків та зборів, неузгодженість бюджетних взаємовідносин між обласними радами та органами місцевого самоврядування;

– відсутність бюджетного перспективного планування щодо нарощування дохідної бази та мобілізації додаткових резервів наповнення бюджету; формування і контролю використання коштів бюджету розвитку міста; недостатність коштів державного та регіонального бюджетів для здійснення заходів у сфері енергоефективності;

– неефективність мотиваційного механізму заохочення сплати податків через відсутність реального спрямування сплачених коштів в економіку регіону;

– недостатня кваліфікація та мотивованість працівників, які займаються енергоефективністю муніципальних об'єктів міст України;

– впровадження механізму відновлюваного фінансування під час реалізації енергоефективної регіональної політики (створення та реалізація механізму відновлюваного фінансування енергоефективних проектів для бюджетних установ, що дозволяє залучати зовнішні кредитні ресурси для їх реалізації);

– інвестування коштів, пошук фінансових партнерів під час впровадження проектів. Інвестування в енергозбереження значною мірою збільшує ефективність фінансових механізмів приватних підприємств, об'єктів комунальної сфери, а також ефективність використання коштів індивідуальними споживачами теплової енергії. Здійснений у Львівській школі-інтернаті інноваційний проект зацікавив представників органів місцевої влади; відбулося фінансування міжнародними інституціями реалізації подібних інноваційних проектів у Івано-Франківську, Луцьку, Славутичі, Тернополі, Харкові, Рівне та Хмельницькому. Істотне зростання вартості енергії та палива зумовило усвідомлення владою необхідності вибору здійснення енергоефективних проектів і заходів на основі проведення енергоаудиту. Забезпеченню ефективності кредитування у сфері енергозбереження сприятиме створення інформаційних баз даних про фірми, корпорації, науково-дослідні підрозділи, венчурні та підприємницькі структури, їх фінансовий стан та кредитоспроможність;

– розробка і удосконалення програмного забезпечення та інформаційних технологій для об'єктивного обліку споживання різних видів енергоресурсів організацій, у сучасних системах енергоменеджменту з метою моніторингу використання енергоресурсів (програма «Енергоплан» для обліку та аналізу ефективності використання енергії та природних ресурсів громадянськими будівлями).

З 2006 р. у Львові функціонує асоціація «Енергоефективні міста України» – добровільне, недержавне, неприбуткове об'єднання органів місцевого самоврядування створене з метою задоволення потреб своїх міст-членів і відповідних територіальних громад у сучасній інформації, нових технологіях, інвестиціях, розвитку співробітництва та обміну досвідом з українськими і закордонними партнерами в ділянках ефективного та ощадливого використання енергетичних

ресурсів, надання якісних енергетичних послуг, підвищення енергетичної безпеки, захисту довкілля та забезпечення сталого розвитку поселень. Асоціація «Енергоефективні міста України» допомагає містам-членам:

– зменшити обсяги споживання енергії, видобутої з горючих копалин, та скоротити витрати на придбання енергоресурсів;

– підвищити якість енергетичних послуг та зробити прогнозованим попит на енергоресурси у споживачів,

– збільшити обсяги інвестицій у енергоефективність будівель та комунальної інфраструктури, опанувати нові джерела та механізми фінансування таких проектів,

– розвинути інституційний потенціал територіальних громад і запровадити практики ефективного управління процесами споживання, постачання та виробництва енергії,

– розширити коло ділових партнерів та посилити взаємний обмін досвідом у питаннях сталого енергетичного розвитку територій,

– конструктивно впливати на формування національної енергетичної політики в контексті реалізації європейських ініціатив щодо енергетичної безпеки, сталого розвитку громад і здорового довкілля.

10 лютого 2009 року за ініціативою асоціації «Енергоефективні міста України» 10 міст України приєдналися до загальноєвропейської ініціативи, відомої як «Угода мерів», що передбачає скорочення споживання енергоресурсів громадами міст на 20% до 2020 року. Серед українських міст «Угоду мерів» підписали: Артемівськ, Долина, Кам'янець-Подільський, Херсон, Ковель, Луцьк, Львів, Первомайськ, Вознесенськ, Жмеринка [5].

Необхідно класифікувати причини недостатньо повного впровадження енергоефективних заходів для поступового подальшого зменшення їх негативного впливу.

Причини політичного характеру.

1. Низький пріоритет проблем підвищення ефективності використання енергії .

2. Неефективне використання державних та муніципальних коштів, соціальне утриманство деяких прошарків населення та окремих осіб.

3. Підміна поняття «ефективне використання енергії» поняттям «збереження (економія) енергії»; зменшення споживання енергії навіть за рахунок погіршення якості енергомістких послуг муніципальних підприємств та організацій; і використання засобів та підходів до заощадження енергії, які завдають втрат регіональній економіці, бізнесу та приватним інтересам мешканців. Це призводить до дискредитації ідей енергоефективності в очах громадян.

4. Недооцінка ефективності використання енергії у кінцевого споживача серед державного та місцевого керівництва (наприклад, модернізація шкіл, лікарень, житлових будинків має значно вищий потенціал економії енергії, ніж сфери виробництва і транспортування енергії).

5. Нерозуміння локальних і глобальних економічних та фінансових перспектив реалізації енергоефективних проектів з боку місцевого керівництва .

6. Залежність муніципалітетів у формуванні та використанні власного бюджету, розпорядженні комунальним майном від рішень державної влади.

7. Відсутність муніципальної політики щодо вибору пріоритетів енергоощадної діяльності в комунальних об'єктах міста.

Причини управлінського характеру.

1. Низький пріоритет проблем підвищення ефективності використання енергії у планах стратегічного розвитку міст.

2. Відсутність фінансових аналітиків та управлінців, які спроможні в існуючих умовах скласти план розвитку та оздоровлення економіки міста через енергоощадну діяльність .

3. Недостатність цих спостережень за якісними і кількісними показниками щодо енергомістких послуг для муніципальних об'єктів.

4. Недосконалість моніторингу споживання енергоресурсів у містах за факторами, які впливають на споживання енергії муніципальними об'єктами:

– відсутність облікових даних стосовно споживання енергії;

– недостатність цих спостережень за погодних та інших факторів, які істотно впливають на обсяг споживання енергоресурсів;

– відсутність кількарічних баз даних щодо споживання енергії для якісного аналізу.

5. Недосконалість системи управління споживанням енергоресурсів:

– адміністративні важелі управління в енергетичному секторі (встановлення лімітів на споживання енергії та енергоносіїв);

– відсутність методик для планування фізичних обсягів споживання енергії; методик для аналізу ефективності споживання енергії та енергоносіїв під час надання енергомістких послуг;

– відсутність економічних механізмів та управлінських методів, які формують енергоефективну поведінку персоналу комунальних об'єктів;

– відсутність управлінського персоналу, знайомого з сучасними системами управління енергією у містах;

– відсутність технічного персоналу, який знає технічні та технологічні аспекти споживання енергії під час надання енергомістких послуг, спроможного проводити енергетичний аудит об'єкта.

Причини технологічного характеру.

1. Домінування на комунальних об'єктах технічних та технологічних рішень, які не передбачали облік та регулювання споживання енергії під час надання енергомістких послуг.

2. Широкий спектр факторів, які потрібно піддати експертизі на етапі розробки енергоощадного проекту (потребує складнішого технічного аналізу для кожного об'єкта зокрема під час вибору оптимальної комбінації; обмежена можливість застосовувати типові розв'язки внаслідок залежності рівня споживання енергії від зовнішніх факторів).

3. Недостатність наявності до останнього часу приладів обліку у кінцевого споживача.

4. Зношеність будівель, механізмів, обладнання, які входять до складу комунальних об'єктів.

5. Слабка обізнаність із ринком сучасного енергозберігаючого обладнання та матеріалів у інженерів-проектантів, здатних внести технологічні зміни у використовувані комунальні об'єкти та системи.

Причини правового характеру.

1. Внаслідок недоліків системи житлового та цивільного законодавства приватизація житла в Україні не створила приватного власника багатоквартирних житлових будинків, в яких проживає більш ніж 90% мешканців великих міст.

2. Обмеження чинного законодавства на можливості міста щодо розпорядження комунальним майном (обмеження прав на відчуження, репрофілювання та здавання в оренду будівель, установ системи освіти та охорони здоров'я).

3. Заборона відмикати від енергопостачання соціальні об'єкти.

Причини соціально-економічного характеру.

1. Несумісність ринкових умов господарювання та адміністративно-бюрократичних підходів до управління муніципалітетами.

2. Слабкість місцевих економік, яка характерна для міст України (крім Києва).

3. Низький рівень доходів більшості мешканців міст, який не дає змоги поліпшувати фінансовий стан міст через збільшення розміру податків, впровадження системи платних послуг.

4. Наявність нагальних проблем соціально-економічного характеру, яка відсуває проблеми підвищення ефективності використання енергії на задній план, але інколи останні починають ставати складовою соціально-економічних проблем (темні вулиці сприяють бандитизму, холодні школи – збільшенню захворюваності, роблять неможливою організацію повноцінного навчання).

Причини фінансового характеру.

1. Домінування в дохідній частині місцевих бюджетів коштів, які надходять від уряду.
2. Дефіцитність місцевих бюджетів.
3. Відсутність можливості збільшити обсяги надходжень з джерел міста через потужний тиск державних податків на мешканців; відсутність податку на нерухомість.
4. Практика подолання проблеми недофінансування місцевого бюджету через використання коштів, призначених на оплату енергії та енергоносіїв для вирішення потреб муніципалітету; покриття боргів внаслідок таких дій за рахунок субвенцій бюджету вищого рівня у наступному фінансовому році.
5. Недосконалість механізмів фінансового та економічного оцінювання проектів з метою підвищення ефективності використання енергії та енергоносіїв.
6. Недосконала система формування бюджету міста, управління бюджетними коштами, яка не дає змоги ефективно планувати і контролювати енерговитрати:
 - відсутність реалістичного планування видатків на енергію, на обслуговування енергетичних систем;
 - видатки на енергію розпорочені, заховані в окремих статтях бюджету (кошти на вуличне освітлення, кошти на підтримку міського електричного транспорту);
 - такі видатки не мають самостійного обліку (заробітна плата, її нарахування);
 - муніципальними боргами за енергію не управляють, їх ніхто не обслуговує.
7. Відсутність схем рахунку заощадження енергії та коштів під час реалізації енергоощадних заходів.
8. Відсутність механізму акумулювання коштів бюджету на придбання енергії та обслуговування енергетичних систем, заощаджених у результаті реалізації проекту.
9. Відсутність у містах практики об'єктивних фінансових оцінок для інвестиційних проектів.
10. Адміністративні обмеження на придбання обладнання та матеріалів іноземного виробництва.
11. Адміністративні обмеження щодо граничної вартості робіт з модернізації (зокрема оплати праці техніків та експертів, які пропонують енергоефективні розв'язки).
12. Відсутність навиків використання конкурсних і тендерних механізмів з метою визначення ринкової вартості енергоощадних робіт.

Висновки

Дослідження дають змогу ідентифікувати напрямки вирішення проблем енергоефективності в муніципальному секторі міст України, які пов'язані з удосконаленням енергоменеджменту, обліку використання енергоресурсів та його інформаційного забезпечення. Впровадження заходів з енергоменеджменту у містах України свідчить про їх ефективність, високий потенціал раціональнішого використання бюджетів міст, а також розвитку та підвищення кваліфікації працівників, що займаються аналізом та зменшенням енерговитрат об'єктів муніципального сектору. Енергоефективність у муніципальному секторі має економічний, соціальний та екологічний ефект. Це підтверджується практичним здійсненням енергоефективних проектів у містах України за останні роки.

Перспективи подальших досліджень

Перспективи досліджень проблем енергоефективності :

– обґрунтування підвищення ефективності енергоспоживання у муніципальному секторі міст України для вирішення пріоритетних виробничих та соціальних проблем; скеровувати зекономлені у результаті проведення енергозберігаючих заходів кошти на підвищення рівня життя мешканців та розвиток інфраструктури міст;

–впровадження нових та удосконалення існуючих методів обліку та аналізу споживання енергоресурсів, методик проведення енергоаудиту, методик фінансування заходів у сфері енергоефективності;

–здійснення проектів у сфері енергоефективності згідно із стратегією розвитку об'єктів комунального господарства, організацій, приватних підприємств, поєднання їх з інформаційним аналізом і маркетингом;

–розробка та удосконалення інформаційного забезпечення обліку використання та оцінки ефективності споживання енергоресурсів.

Впроваджуючи проекти та заходи у сфері енергоефективності, потрібно застосовувати зарубіжний досвід, що сприятиме вирішенню проблем енергоефективності в об'єктах муніципального сектору міст України, а також вирішенню соціально-економічних проблем регіону та його мешканців.

1. Крикавський Є.В., Косар Н.С., Олійник Я.І. Перспективи використання відновлюваних джерел енергії в Україні // Проблеми економії енергії. – Львів, 2008, 375 с. – С. 54–58. 2. Забарний Г.М., Шурчков А.В. Енергетичний потенціал нетрадиційних джерел енергії України. – К.: Інститут технічної теплофізики НАН України. 2002. – 211 с. 3. Третьякова Л.І., Шандрівська О.Є. Економічні аспекти енергозбереження України // Проблеми економії енергії, Львів, 2008, 375 с. – С. 369–370. 4. Гура Н. Трансформація відносин власності в житловому секторі // Економіка України, № 2, 2006. – С. 50–57. 5. <http://www.enefcities.org.ua>.

УДК 338.246.025.2+339.137.2

Л.С. Лісовська, Л.В. Іванець

Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра менеджменту організацій

СУЧАСНА ПАРАДИГМА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

© Лісовська Л.С., Іванець Л.В., 2009

Розглянуто сутнісну характеристику поняття парадигми конкурентоспроможності та обґрунтовано елементи сучасних поглядів на управління конкурентоспроможністю промислового підприємства. Також сформовано об'єкт та предмет системи управління конкурентоспроможністю підприємства.

Ключові слова: конкурентоспроможність, менеджмент конкурентоспроможності, показники, регулювання, джерела, конкурентні переваги.

Essence description of concept of paradigm of competitiveness and grounded elements of modern looks is considered to the management of industrial enterprise a competitiveness. An object and article of control the system by a competitiveness enterprise is also formed in the article.

Keywords: competitiveness, management of competitiveness, indexes, adjustings, sources, competitive edges.

Постановка проблеми

Формування парадигми конкурентоспроможності промислового підприємства потребує виконання досліджень сутності конкурентоспроможності та її актуальних проявів у період трансформації економічних відносин в Україні та посилення невизначеності і динамізму зовнішнього середовища.